

### บทที่ 3

#### วิธีการวิจัยและอุปกรณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาจากเอกสาร รายงาน และการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิต และพลวัตทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน บ้านคันไ้ ตำบลคันไ้ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล แบบปฐมภูมิ (เอกสารหลัก) และข้อมูลแบบทุติยภูมิ (เอกสารรอง) ที่เป็นเอกสารวิชาการและสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้
2. เก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษา ด้วยวิธีการสังเกต ซึ่งจะเป็นการสังเกต แบบมีส่วนร่วมด้วยการบันทึกภาพกิจกรรมและสถานที่ในชุมชน
3. เก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษา ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้การ สัมภาษณ์แบบเจาะจง (Focus Group Interview)

#### ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

1. หัวหน้าครัวเรือนในชุมชนบ้านคันไ้ ตำบลคันไ้ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านคันไ้ จำนวน 4 คน ได้แก่

- 1.1 นางเต็ม ยศอ่อน
- 1.2 นางบุญร่วม ถมดี
- 1.3 นายคำฟ่อน ศรีนาราง
- 1.4 นายชัยพงษ์ อินทสุวรรณ

2. ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ สมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโส และผู้รู้ในชุมชน จนเป็นที่ยอมรับนับถือในชุมชน รวมไปถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

- 2.1 นายมาลัย แก้ววิเศษ, ผู้ใหญ่บ้าน
- 2.2 นายสงกา จันทะคุณ, กำนัน
- 2.3 นายสมนึก รุ่งรัตน์, นายกอบต.
- 2.4 นายประมุข ธนวัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนคันไช้พิทยาคม

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกจากการสังเกต
2. ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่เจาะลึกมากที่สุด และได้มีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนรวมทั้งชาวบ้านด้วยและมีการวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎี

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งหัวข้อในการสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของชุมชนและการเปลี่ยนแปลง
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน
- ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับด้านค่านิยมความเชื่อต่าง ๆ ของคนในชุมชน
- ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจชุมชนบ้านคันไช้

ส่วนเครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ แบบสังเกต สมุดบันทึกประจำวัน กล้องถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น เครื่องมือเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูลให้ได้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

### วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต รวมถึงจากเอกสารที่เป็นทั้งเอกสารหลักและเอกสารรอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เป็นจริงที่ได้มาจากการเก็บข้อมูล โดยการ

1. นำข้อมูลมาจัดกลุ่ม
2. ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีทางวิชาการในการวิเคราะห์